

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Liber secundus de canonico nocturnarum orationum et psalmorum modo

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Capitula

trm̄ o q̄ vel locoꝝ situs vel puicie vsus
admittit. Nā neqꝫ caliginos neqꝫ colo
b̄ijs seu vna tunica esse p̄tentos biemis
pmittit asperitas. ⁊ paruissimi cuculli ve
lumen vel melos gestatio verisum potiꝰ
q̄ edificatiōē vllā videntibꝫ compara
bit. Quā pp̄ illa tm̄ q̄ superiꝰ cōmeno
raimꝰ q̄qꝫ sunt ⁊ hūilitati p̄fessionis
nre ⁊ q̄litati aerū congruentia a nob̄ q̄z
affectada censemꝰ. vt oīs summa nostri
vestitus non in nouitate habitꝰ q̄ possit
offendiculū homibꝫ seculi huiꝰ inferre.
sed honesta in vilitate consistat

De cingulo spiritali et sacramē to ipsius. *Cap. xij.*

His ita q̄ vestimētꝫ chasti miles
indutꝰ. nouerit p̄us ob id se cin
guli cōstrictiōē munitū. vt ad
cunctos vsus ⁊ opa monasterij nō solū
mēte. p̄mptus sꝫ etiā ip̄o habitu sp̄ expe
ditus incedat. Tāto nā q̄ feruentior cir
ca spiritalē p̄fectū ac diuinaz r̄ez sciaz
⁊ cordis puritatē p̄babit. q̄to fuerit er
ga obedientie studij ⁊ operꝫ deuotior.
Secūdo cognoscat etiā in ip̄o habitu cin
guli iesse nō paruū qd̄ a se expetit sacm̄
Accinctio enī sūboꝝ ⁊ ambitꝰ pell̄ emoz
tue significat eū mortificationē circūfer
re mēbroꝝ in quibꝫ libidis atqꝫ luxurie
seminaria cōtinent. euangelicū illd̄ mā
datum qd̄ d̄: sint lūbi vestri precincti.
ap̄lica interpretatiōe ingeri sibi sp̄ intelli
gēs mortificate seꝫ mēbra v̄ra q̄ sūt sup
terrā. fornicatiōē: imūdiā: libidiem
p̄cupia ⁊ malā Ideo q̄ illos tm̄mō legi
mus in scriptur̄ sanctꝫ cingulo fuisse p̄
cictos. in q̄bꝫ semina coitꝰ inueniūt
extincta. q̄qꝫ illud beati dauid eloquiꝫ
ope atqꝫ r̄tute decantāt. quia factꝰ sum
sicut vter in puina. eo q̄perasa medul
litꝰ carne vicioꝝ emortua exteriori hoīs
cutē sp̄is virtute distendant Et idcirco
in puina significant adiecit. qd̄ seꝫ neqꝫ
q̄ fuerint sola cordis mortificatiōē p̄te
ti. verūctiam exteriori hoīs motꝰ ⁊ ip̄ius
naturę incentiua p̄tinentie puina extri
secus accedēte habuerint p̄gelata. nullū
iam dūtaxat fm̄ aplm̄ regnūꝫ peccati in

suo mortali corpore susinētes. nec gestā
tes carnem sp̄i repugnantem.

Explicit de habitu monachi li ber primus. Incipiunt capitula libri secundi de canonico noctur narū orationū ⁊ psalmoz mō.

Proemium. *Cap. primū*
ij De diu'sitate numeri q̄ ad
decantandos psalmos p̄ vniū
sas prouincias sit statutus.

iiij De vniiformis regule p̄ totā egyptū
⁊ custodia. ⁊ de electōe coꝝ
qui fratribꝫ p̄ponant

iiij De p̄ egyptū ⁊ r̄x̄bayden duode
narius psalmoz numerus ob
seruetur

v De duodenario psalmoz nume
ro angeli traditione suscepto

vi De p̄fectudine. xij. orationum.

vij De disciplina orandi.

vij De subsequēte oratiōe p̄ psalmū.

ix De orationis statu super quo in
collatione senioꝝ plenioꝝ refer
uetur instructio

x Cū q̄to silentio ⁊ breuitate orō
nes apud egyptios colligant.

xi Quā disciplina apud egyptios
psalmi dicantur.

xij Cur vno psallēte ceteri in synaxi
sedeāt. vel quali post h̄ studio
per cellulas suas vsqꝫ ad lucē
vigilias extendant

xij Quare post missam nocturnam
 dormire non oporteat

xij Quomodo in cellulis suis
opus manuum ⁊ orationes pa
riter exerceāt

xv Quā lege modestie p̄ orationū ⁊
missam vniūqꝫ ad suā cellu
lam redeat. ⁊ cui subdatur i cre
pationi is qui aliter fecerit.

xvi De nulli orare cuꝫ illo q̄ fuerit ab
oratione suspensus liceat

xvij Quis q̄ ad orationē f̄res exuscitat
hora solita d̄beat eos cōmonere

xvij Quā vespa sabbati vsqꝫ ad vespe
ra diei d̄nice genua nō flectāt

Explicit capitula

Lib. II.

Incipit liber secundus de cano-
nico nocturnarum orationum et
psalmodum modo. **Cap. primū.**

Duplici
igitur hoc quod diti-
mus cingulo chri-
sti miles accinctus
interim quod modus
canonicarum ora-
tionum psalmodum quod sit in partibus orientis
a sanctis patribus antiquitus statutus
agnoscat. De qualitate vero earum vel quae
admodum orare secundum apostoli sententiam sine
intermissione possimus. suis in loco cum se-
niorum collationes ceperimus exponere
quantum dominus dederit proferemus.

**De diuersitate numeri qui ad
decantandos psalmos per vni-
uersas prouincias sit statutus.**

Capitulum. ij.
Altos namque comperimus per ali-
as regiones per mentis suae capa-
citate habentes quidem ut ait
apostolus celum dei sed non secundum scientiam super haec
diuersos typos ac regulas sibi met constitu-
tuisse. Quidam enim vicenos seu tricenos
psalmos. et hos ipsos antiphonarum. psal-
tos melodiarum. et adiunctione quarundam
modulationum debere dici singulis nocti-
bus censuerunt. alij hunc modum etiam excede-
re temptauerunt. nonnulli decem et octo-
atque in hunc modum diuersis in locis diu-
sum canonem agnouimus institutum. tot
quod pro modo typos ac regulas vidimus
vsurpatas. quod etiam monasteria cellasque
conspeximus. Sunt quibus in ipsis quod diu-
nis orationum officijs. id est sexta nona quod
id visum est. ut secundum horarum modum in quibus
haec domino reddunt obsequia. psalmodum
etiam et orationum putaret numerum coequum
dum. nonnullis placuit senarium nume-
rum singulis diei conuentibus deputari.
Quapropter necessarium reorum antiquissi-
mam patrum proferre in medium institutionem.
quae nunc usque per totam egyptum a dei fa-

mulis custodit. qua nouelli monasterij
in christo rudis infantia antiquissimo et
potius patrum vetustissimis institutionibus
imbuatur. **De vniuersae regule
per totam egyptum custodia. et de ele-
ctione eorum qui fratribus pre-
ponantur.** **Cap. iij.**

Itaque per vniuersam egyptum et the-
bayden. ubi monasteria non per
vniuersumque renunciant institui-
turi arbitrio. sed per successiones ac tra-
ditiones maiorum usque in hodiernum diem
vel permanent vel mansura fundant. legi-
timum orationum modum in vesperinis
conuentibus seu nocturnis vigilijs vidi-
mus retentari. Non enim quisquam conuenti-
culo fratrum. sed ne sibi quidem ipsi proesse con-
ceditur. pro se non solum vniuersis facultati-
bus suis reddat. externis. sed ne sui quidem ipsi
se esse dominum vel potestatem habere cognoscat.
Ita namque renunciantem huic mundo qui
vniuersis facultatibus ac diuitijs perditam.
necesse est cenobij commorationem expete-
re. ut in nullo sibi ex his quae reliquit aut
intulit monasterio blandiat. sic obedire
cunctis ut redeundum sibi secundum sententiam
domini ad infantiam pristinam nouerit. nihil
sibi consideratione cui vel annorum nume-
rositate presumens. quod in seculo inaniter con-
sumptam se reputat perdidisse. sed perudi-
centiam merito et tyrocinij nouitate quam
se gerere in christi militia recognoscit. libere
se etiam iunioribus non moretur. Operis
quod ac sudorij assuetudinem ita subire com-
pellit. ut propriis manibus iuxta apostoli prece-
ptum quotidianum victum vel suis vsibus
vel aduenientium necessitatibus preparans.
fastus vite preterite possit et delicias ob-
liuisci. et humilitatem cordis contritione la-
boris acquirere. Ideoque nullus congrega-
tioni fratrum profuturus eligitur. priusquam
idem qui proficiendus est. quid obtempe-
raturis oporteat impari obediendo didi-
cerit. et quid iunioribus tradere debeat
instituti seniorum fuerit assecutus. Be-
ne enim regere vel regi sapientis esse pro-
nunciat. summumque donum et gratiam sancti

Lib. II. De canonico nocturnarum

spūs esse definit. Nam neq; salutaria precepta quęmpiam posse obtemperantibus p̄stituerent nisi cum q̄ prius vniuersis x̄tutū disciplinis fuerit instructi. nec obedire quęq; seniori posse. nisi eū q̄ consumatus timore dei et humilitatis fuerit x̄tute perfectus. Ideo q; diuinitates typonum ac regulaz p̄ ceteras p̄uicias certimus vsurpatis. qd̄ plerūq; seniorū institutionis expertes monasterijs p̄esse audemus. et abbates nos añq; discipulos p̄felli quod libitum fuerit statuim⁹. p̄mptiores nostrorū inuentorū exigere custodiam. quā examinatā maiorū seruire doctrinā. Sed dum orationū modū qui potissimū debeat custodiri volumus explicare. institutis patruz auidius p̄uocati. narrationem quā suis referuamus locis propero excessu p̄uenimus.

¶ Nunc itaq; ad p̄positum reuertamur. **¶** De egyptū et thebayden duodenarius psalmozū numerus obseruetur. **¶** Cap. iij.

Igitur p̄ vniuersam vt dixim⁹ egyptū et thebayden duodenarius psalmozū numer⁹ tam in vesperis q̄ in nocturnis solennitatib; custodit. ita dumtaxat vt post hunc numerū due lectiōes veteris sc̄z ac noui testamenti singule subsequant. Qui modus antiquius p̄stitit. idcirco p̄ tot secula penes cuncta illarū p̄uinciarum monasteria intemeratus nunc vsq; perdurat. q; nō humana adinventione statutus a seniorib; affirmat. sed celit⁹ angeli magisterio patrib; fuisse delatus.

¶ De duodenario psalmozū numero angeli traditiōe suscepto **¶** Cap. v.

Nam cū in p̄mordijs fidei pauci quidem s̄z p̄batissimi monachorum noie censerent. q̄ sicut a beate memorie euangelista marco qui p̄mus alexandrine vrbi pontifex p̄fuit normā suscipere viuendi. nō solum illa magnifica retinebāt q̄ p̄mit⁹ ecclesiaz vel credentū turbas in actib; ap̄lorum

legimus celebrasse multitudis se; credētium erat cor vnū et anima vna. nec q̄lq; eorū q̄ possidebat aliqd̄ suū eē dicebat. sed erāt illis omnia cōmunia. quotq; enī possessores agrorū aut domorum erant. vendentes afferebant p̄cia eorū q̄ vendebant. et ponebant añ pedes ap̄lorum. diuidebat. autem singul⁹ put cuiq; opus erat. verū etiam his multo sublimiora cumulauerant. Et enī secedentes in secretiora suburbiorū loca. agebāt vitam tanto abstinentie rigore districtā. vt etiam his qui erant religionis exteri. ni stupori esset tam ardua cōsolationis eorū p̄fessio. Eo enim seruoze scripturarum diuinaz lectionibus orationiq; et operi manū diebus ac noctib; incubabant. vt nec escarū quidem appetit⁹ vel memoria nisi alio tertio ve die corporis interpellaret inedia. cibumq; ac potum non tam desideratū q̄ necessariū sumerent. et ne hūc q̄dez añ sol occasum. vt t̄pus lucis cum spiritaliū meditationū studijs. curam x̄o corpori cū nocte sociarent. aliaq; his multo sublimiora p̄ficerent. De quib; etiaz is q̄ minus indigenarum relatione cognouit ecclesia saca historia poterit edoceri. Ea igit̄ tēpestate cū ecclesie illius p̄mitine p̄fectio penes successores suos adhuc recenti memoria inuiolata duraret. feruensq; paucorū fides nec dū in multitudinem dispersa te puisset. venerabiles patres pugili cura posterj consulētes. qui nam modus q̄tidiano cultui p̄ vniuersum fraternitatis corpus decerni deberet tractaturi cōueniunt. vt hereditatē pietat̄ ac pacis etiā successorib; suis absolutā ab omī dissensionis lite transmitterent. verentes scilicet ne qua in quotidianis solennitatibus inter viros eiusdem culture consortes dissonātia vel varietas exorta. quā doq; in posterū erroris vel emulationis seu scismatis noxium germen emitteret. Cūq; p̄ suo vnusq; seruoze infirmitatis immemor aliene id statui debere cēset. quod contēplatione fidei ac roboris

orationū et psalmozū modo

sui facillimū indicabat. parz discutens
qd generalit̄ plenitudini fratrum possi-
bile essz. in q̄ necesse est infirmoz qz par-
tem maximā repiri. diuisioqz mō enormē
psalmoz numerū instituire p animi sui
x̄tute certarent. et alij qnqua genos. alij
sexagenos psalmos nōnulli x̄o ne b̄ q̄
de numero p̄tenti excedi eā debere cēse-
rent. essetqz inter eos. p religionis regla-
pie contentionis sancta diuisitas. ita vt
tps solennitat̄ vesptine sacratissime suc-
cederet questionī. quidanos orationuz
ritus volentibz celebrare. vn̄ in mediuz
psalmos dño cantatur exurgit. Cūqz
sedentibz cuncti (vt est mor̄ nunc vsqz
in egypti partibz) et in psallēz x̄ba om-
ni cordis intentiōe defixis. vnde decī psal-
mos orationū interiectiōe distinctos cō-
tinuis x̄sibz parili p̄nunciatione cātā-
set. duodecimū sub alleluia respōsiōe cō-
summās. ab vniūsoz oculis repēte s̄-
tractus. questionī parit̄ et cerimonijs fi-
nem imposuit. **De consuetudine
duodeci orationum.**

Cap. vi.
Axin venerabilis patruz senat̄
intelligēs angeli magisterio cō-
gregationibz fratru generalē canonem
non sine dispensatione dñi p̄stitutū. de-
creuit hunc numerū tam in vesptinis qz
in nocturnis p̄uenticul custodi. qui-
bus lectiones gemias adiūgētes. i. vnā
veteri et aliaz noui testamenti tan qz a se-
cas traditas et velut extraordinarias.
volentibz tm̄. ac diuinaz scripturaruz
memoriā possidere assidua meditatione
sudentibz addiderāt. In die x̄o sabbā-
ti vel dñico vtrasqz de nouo recitant te-
stamento. i. vnā de aplo vel actibz aplo-
rum. et alia de euāgelijs. Qd etiā tonis
qn̄q̄gesime diebz faciunt bi quibz lectio
cure est seu memoria scripturarum.

De disciplina orandi. Cap. vii.
As igit̄ p̄dictas oratiōes s̄ mō
incipiūt atqz p̄summāt. vt fini-
to psalmo nō statim ad icurua-
tionē genuū corruāt. quēadmodū faci-

mus in hac regiōe nōnulli q̄ ne dñi bñ fi-
nito psalmo in oratiōe p̄cūbere festinā
ad celeritatē misse q̄stionē p̄perātes. Cu-
ius dñi volum̄ excedere modū q̄ antiq̄-
tus a maioribz statuit̄ est. su p̄p̄tates re-
sidnoz psalmoz numez. ad finē tēdere
purgem̄. et refectione poti⁹ lassī corpori
cogitātes quā oratiōis vtilitatē et cōmo-
da req̄rentes. Apd illos ergo nō ita est
s̄z añqz flectāt genua paulisp̄ orāt. et stā-
tes in su p̄plicatione maiorē tem por̄ par-
tem expendūt. Ita qz post h̄ puncto bre-
uissimo p̄cidentes humi velut adorātes
tm̄ diuinā clementiā. summa velocitate
cōsurgūt. ac rursus erecti expāsis mani-
bus eodē mō quo p̄s stātes orauerāt.
suis p̄cibz intentius immorant̄. Humi-
nāqz diutius p̄cībentes. nō solū cogita-
tionibz aiūt. verū etiā somno q̄uius im-
pugnari. Qd etiā nos vix esse vīnam
nō expiment̄ et quidiana p̄suetudine no-
scerem̄. q̄ sepe numero hāc eandē incur-
uationē mēbroz. nō tā oīs qz refectioni-
nis obtētū i trā p̄strati. optam⁹ diuti⁹
plōgari. Cū aut̄is q̄ oronē collectur⁹ ē
et terra surrexerit omēs p̄i surgūt. ita vt
nullus nec añqz inclinet̄ ille genu flecte-
re. nec cū e terra surrexerit remorari p̄su-
mat. ne nō tam secutus fuisse illius con-
clusionem qui precem colligit. qz suam
celebrasse credatur. **De subsequen-
te oratione post psalmū. Cap. viii.**

Aud etiā qd in hac puicia vi-
dim⁹. vt vno cantate in clausu-
la psalmi oēs astantes p̄cinant
cū clamore. glā p̄ri et filio et sp̄i sc̄o. nul-
qz p̄ oēm orietē audiuim⁹. s̄z cū oīm silē-
tio ab eo q̄ cātat finito psalmo orationē
succedere. hanc x̄o glorificationē trini-
tatis tm̄ solere antiphona terminari.

**De orationis statu sup quo in
collatione seniozum plenior re-
seruetur instructio. Cap. ix.**

Aqz nos ad orationū canoni-
carū modum consequēter insti-
tutorū ordo p̄uenit. qz plenio-
rem t̄ctatū licet i collatiōes senioz refue-

Liber II. de canonico nocturnarum

mus ibidem plenius digesturi. cum de earum qualitate seu ingitate verbis eorum differere ceperim. necessarium tamen reor. pro oportunitate loci ac narrationis ipsius. quam ita obtulit sese occasio. etiam in presenti pauca perstringere. ut formantes interim exterioris hominis motus. et velut quaedam nunc orationis fundamenta iacientes. minoris post hoc labore cum ceperim. de statu interioris hominis disputare orationum quae fastigia construam. Illud autem omnia providentes. ut si nos ab illa narratione quae cum primis oportune deo volente digerere. perveniens vite nostrae finis excluderet. vel in initia vobis rei praesertim tam necessarie hoc opere relinquam. quibus pro ardore de siderij totum tardum est. ut dum nobis huius commorationis tribuunt indutiae. saltem quaedam tantisper orationum vobis lineas praesignem. quibus hi vel maxime qui in cenobis commorantur valeant aliquatenus informari. Simul etiam prospicientes his qui forsitan huic tantummodo occurrere sunt liberos. et ad illud pervenire non potuerit. ut instructione huius erga orationis qualitate vel ex parte reperiant imbuti. ut quaedam modum sunt de habitu et amictu exterioris hominis instituti. ita etiam qualiter eum ad offerenda spiritalia sacrificia debeant exhibere non nesciant. Siquidem hi libelli quos in presenti eudere domino adiuvante disponimus. ad exterioris hominis observantiam et institutionem cenobiorum competentius aptabuntur. illi vero ad disciplinam interioris ac perfectionem cordis. et anchoritarum vitam atque doctrinam potius pertinebunt.

Cum quanto silentio et brevitate orationes apud aegyptios colligantur.

Cap. x.

Quam igitur predictas solennitates quas illi synaxis vocant celebraturi conveniunt. tamen a cunctis silentium praebet. ut cum in unum tam innumerosa fratrum multitudo conveniat. praeter illud quod consurgens psalmum decantat in medio. nullus hominum penitus adesse credat. ac praecipue cum consumatur oratio. in qua

non sputum emittit. non excretio obstreperat. non tussis infonatur. non oscitatio somnolenta dissolutis malis et hiis tribus trahitur. nulli gemitus nulla suspiria etiam astantes impeditura pronuntiant. nulla vox absque sacerdotis precem concludentis auditur. nisi forte haec quae per excessum mentis claustra oris effugerit. quae insensibiliter cordi obrepserit. immoderato scilicet atque intolerabili spiritu feruore successero. dum ea quae ignita mens in semetipsa non potest continere per ineffabilem quandam gemitum ex intimis pectoris sui concubibus evaporare conatur. Illum vero qui constitutus in tepore mentis cum clamore supplicat. aut aliquid horum quae praediximus faucibus suis emittit. aut praecipue oscitationibus prevenitur. dupliciter peccare pronuntiant. Primo quod orationis suae resistit. quae eam videlicet negligenter offerat deo. Secundo quod indisciplinato strepitu. alterius quae forsitan ardenti orare potuit intercipit sensum. Ideo quae praecipiant eam celeri sine concludi. ne forte immorantibus nobis in ea. redundantia quaedam spiritui seu flegmatis interrumpat nostrae orationis excessum. Et idcirco dum adhuc fervet. velut e faucibus inimici velociter rapienda est. Qui proculdubio cum sit nobis semper infestus. tunc maxime adhaesit infestior. cum contra se offerre nos precibus domino velle perviderit. cogitationibus seu diversis humoribus excitat abducere mentem nostram a supplicationis intentione festinans. et per hoc eam tepescere a cepto feruore contendens. Quod obrem utilius censent breves quaedam orationes. sed creberrimas fieri. illud quidem ut frequentius dominum deprecantes ingiter eidem coherere possimus. Hec vero ut insidiantis diaboli iacula quae infligere nobis tunc praecipue cum oramus insistit. succincta brevitate vitemus.

Qua disciplina apud aegyptios psalmi dicantur.

Cap. xi.
Et idcirco ne psalmos quidem ipsos quos in praegregata

orationū et psalmozū modo

tionē decantāt, cōtinuata student p̄nū-
ciatione cōcludere. sed eos pro numero
X̄suū duabz vel tribz intercessionibz cum
orationū interiectiōe diuisos distinctim
particulatiz psalmāt. Nō enī multi-
tudine X̄sum s̄z mentē intelligentia de-
lectant. illud tota X̄tute sectātes. Psal-
lam spū. psallā et mente. Ideoqz vtilius
habēt decem X̄sus cū rationabili assi-
gatione cantari. q̄z totū psalmū cū psal-
mōe menti effundi. Que nonnūqz p̄nūciā-
tis festinatione generat. dū residuorum
psalmoz q̄ decantādi sunt. modū nume-
rūqz cōsiderans. nō distinctionē sensū
audientibus studet pandere sed ad fi-
nem synaxeos p̄perat puenire. Deniqz
si quispiā iuniorz vel p̄ seruoze spūs vel
p̄ eo qd̄ nec dū institut⁹ est cepit modū
decantationis excedere psallentē. p̄gressio
seniorz iter dicit̄ plausu. quez dās manu
sua in sedili q̄ sedet. cūctos facit ad ora-
tionē psurgere. illud oibz modis p̄oni-
dens. ne qd̄ sedentibz tediū generet. p̄lix-
tate psalmoz. q̄ is qui decantat. nō mō
p̄ seipm̄ intelligentie fructū amittat. sed
etiā p̄ illos incidat detrimentū q̄z fasti-
dium synaxeos nimietate sua fecit incur-
rere. Illud q̄z apud eos oī obseruātia cu-
stodit̄. vt in m̄sione alleluje null⁹ dicat̄
psalm⁹. nisi is q̄ in titulo suo alleluje in-
scriptione p̄notat. **P**redictū X̄o duode-
nariū psalmoz numerū ita diuidit̄. vt si
duo fuerint fres. senos psallant. si tres. q̄
ternos. si q̄tuor. ternos. **Q**uo nūero nū-
q̄ minus in cōgregatione decantant. ac
p̄inde q̄stalibet multitudo puenit. nū-
q̄ ampl⁹ psallāt i synaxi q̄z q̄tuor fres

Cur vno psallente ceteri in sy-
naxi sedeant vel quali post hoc
studio p̄ cellulas suas vsqz ad
lucem vigilias extendāt. **La. xij.**

Hanc sane canonicū que p̄dixi-
mus duodenariū psalmoz nu-
merū tali corpori q̄te releuant.
vt base eadē p̄gregationū solennitates
ex more celebrātes. absqz eo q̄ dicitur⁹ in
mediū psalmos surrexerit. cūcti sedilibz

humillimis insidētes. ad vocē psallentē
oī cordis intentiōe dependēt. Ita nāqz
ieiunijs z opatiōe toti⁹ diei noctiqz sal-
sascunt. vt nisi huiscem oī refectiōe ad-
iuuent. ne hūc q̄dez numerū stātes imple-
re valeāt. Nullū etiā tps ab opis exerci-
tatione vacuū transire p̄cedunt. qz non
solū ea q̄ diei splēdor admittit oī instan-
tia manibz exercere p̄tendūt. s̄z etia illa
opationū genera sollicita mēte p̄q̄runt.
q̄ ne ipius q̄dez noctē densissime tenebre
valeāt i pedire. credētes se tāto s̄blimiorē
spiritaliū p̄templationū puritatē mentē
intuitu q̄lituros. q̄z to deuotiū fuerint
erga operi studii ac labori intenti. Et id
circo mediocrē canonicaz orationū nu-
merū iudicant diuinit⁹ moderatū. vt ar-
tentationibz fide spacū quo se X̄tuqz eorū
infatigabil⁹ cursus extenderet suaret. et
nihilomin⁹ fellis egritqz corporibz mini-
me gigneret. de nimietate fastidiū. **I**o qz
cū fuerint orationū canonicaz p̄fectio-
nes ex more finite. vnusqzqz ad suam re-
currens cellulā. quā ant sol⁹ aut cū alio
tm̄ inhabitare p̄mittit. que s̄z societas
operationis vel disciplinat⁹. z discipli-
ne imbutio copulauit. vel certe que sumē
litudo X̄tutū p̄parem fecit. idem rursus
orationū officinaz velut peculiare sacrifi-
cium studiosius celebrant. nec vltimus
q̄sqz eoz in requie somni resoluatur. do-
nec supueniente diei splēdore. nocturno
operi ac meditationi opatio diurna suc-
cedat. **Quare post missaz noctur-
na dormire nō oporteat. L. xij.**

Quem laborē p̄ter illam ratiōez
qua tota industria annitentes
sacrificiū deo de fructu manuū
suarū offerre se credunt. duabz ex causis
cum oī obfuantia custodiūt. **Q**d nos
q̄z si p̄fectioni studem⁹ eadem diligētia
puenit obfuarē. **P**ria ne forte purifica-
tionē nr̄az in noctnis psalmis z orōnibz
acq̄sitā. in id⁹ inimic⁹ lūēs puritati nr̄e
cui maxime insidiat sp̄z indefinēt infe-
stus est. q̄dam somni illusionē p̄ramiet.
Qui post illā satisfactiōē quā p̄ negli-

Liber II. de canonico nocturnarum

gentijs seu ignoratiōibz nris obtulim? .
z p̄fessionis nre veniam p̄fulis gemitibz
implorata, sollicitius nos si tps quietis
inuenit maculare festinat. tūc p̄cipue si
duciā nraz d̄icere atq; enervare p̄tēdēt
cū feruentius nos ad d̄m tēdere oratio
num nraz puritate p̄viderit. ita vt non
nunq; q̄s per totū noct̄ spacium saucia
re nō potuit. sub illi? boze breuissimo tē
pore dehonestare conetur. **S**edā x̄o q̄
tam z si nulla tal' verenda diaboli emer
gat illusio. intercedēs etiā pur? sopor
ertiam mōacho mox euigilaturō partu
riat. segnem q; torpore inferēs menti. per
totū diei spaciu vigorem eius obrūdat.
illāq; bebetet perspicaciā sēsus. z p̄igue
dinem cordis exhauriat. q̄ nos possit p̄
totū diem adūsus oēs insidias inimici
cautiores robustioresq; huare. **T**obres
canonici vigilijs p̄uate ab eis subiūgun
tur excubijs ac maiore illis obfūātia suc
cedūt. vt z illa purificatio q̄ psalm. s et
orationibz est acquisita non peat. z intē
rior sollicitudo diligent? nos p̄ dies cu
stoditura p̄paret meditatiōe nocturna.

**Quemadmodū in cellulis su
is opus manū et orationes
pariter exerceat.** **Cap. xiiij.**

Et idcirco eas cū adiectiōe ope
ris exequunt. ne velut ocioſ va
leat somnus irrepere. Sicut ei
nullū ferme ab eis ocij tpus excipitur. ita
nec meditationi q̄dem spiritali finis im
ponitur. Nam parit' exercentes corpori
aim q; x̄utes exterioris hoīs stipendia
cū emolumentū interioris exequāt. lubri
cis motibz cordis z fluctuationi cogita
tionum instabili operuz pondera velut
quandā tenacē atq; immobilē anchorā
p̄figentes. cui volubilitas ac puagatio
cordis innexa intra cellę claustra velut i
portu fidissimo valeat cōtineri. atq; ita
spiritali meditatiōi tm̄ z custodie cogi
tationum intenta. nō modo ad p̄sensuz
p̄aue cuiusq; suggestiōis puigilē men
tem corruere nō sinat. verū etiam ab omī
su perflua ocioſa q; cogitatiōe custodiat

ita vt qd ex quo p̄deat band facile pos
sit a quoquā discerni. id est vtrū p̄p̄ me
ditationem spiritalē incessabile manuū
opus exerceant. an p̄pter operi iugitatē
tam p̄clarum sp̄s. p̄fectum sciētięq; lu
men acquirant.

**Qua lege modestie post oratio
num missam vnus quisq; ad su
am cellulam redeat. et cui sub
datur increpationi is qui aliter
fecerit.** **Cap. xv.**

Finitis ita q; psalmis. z q̄tidia
na congregatione sicut lupius
cōmemorauim? absoluta. nul
lus eorum vel ad modicum subsistere aut
sermōcinari audeat cū altero. s; ne qdē p̄
totū diei spaciu a cella sua p̄gredi. aut
deserere opus qd in ea solitus est exerce
re p̄sumit. nisi forte cū fuerint ad officiu
necessarij cuiusq; operis euocati. **Q**uod
ita expleat foras egressi. vt nulla int' eos
sermōcinatio penit' cōserat. **S**ic vn?
quisq; opus exequitur iniunctū. vt psal
mum vel scripturā quālibet memoriter
recensendo. nō solum p̄spirationi noxie
vel consilijs p̄anis. sed nec ocioſis q̄dez
colloquijs. vllā copiam vel tps imparti
at. oris parit' z cordis officio in medita
tione spiritali iugit' occupato. **S**umma
nanq; obseruātia custodit. ne q̄sq; cu z
alio ac p̄cipue iuniores vel ad p̄ictuz
tpis pariter subsistisse. aut vsquam seces
sisse. vel manus suas inuicē tenuisse de p̄
bendāt. **S**i qui x̄o p̄tra hui? regule di
sciplinā reperi fuerit aliqd' ex his q̄ int'
dicta sunt admisisse. vt p̄tumaces ac p̄
uaricatores mandatoꝝ non leuis culpe
rei p̄nūciati. suspicionē etiā p̄nūciōis
p̄anisq; p̄silij carere nō poterūt. **Q**uam
culpā nisi in vnū cuncti fratribz p̄grega
tis publica diluerit p̄nia. oratiōi fratꝝ
nullus eorum interesse permittitur.

**Nulli orare cū illo qui fuerit
ab oratiōe suspensus liceat.**

Capitulu. xvi.

Sane si quis pro admissio quoli
bet delicto fuerit. ab oratione

orationū et psalmozū modo

suspensus nullus cum eo pro: sus oran-
di habet licentiam. anteq̄ submissa in
terram penitentia. reconciliatio eius et
admissi venia coram fratribus cunctis
publice fuerit ab abbate concessa. **Ob** h-
nanq̄ tali obseruātia semetip̄os ab ora-
tionis eius consortio segregant atq̄ se
cernunt. quod credunt eum qui ab ora-
tione suspenditur. sc̄dm apostoli senten-
tiam tradi sathane. ⁊ si quis orationi
eius an̄q̄ recipiat a seniore. incōsidera-
ta pietate permotus cōmunicare p̄sum-
pserit. complice se damnationis ei⁹ effi-
ciat. tradens sc̄z semetip̄m volūtarie sa-
thane. cui ille p̄ sui reatus emendatione
fuerat deputat⁹. in eo vel maxime q̄uius
crimē incurrēs. q̄d cū illo se vel confabu-
lationis vel orationis cōmunionē miscē
co. maiorē illi generet insolentie somitē.
⁊ contumaciā delinquentē in peius enu-
triat. **P**ernitiosum nāq̄ solatiū tribu-
ens. cor eius magis ac magi faciet indu-
rari. nec humiliari eum sinet ob q̄d fue-
rat segregatus. ⁊ per h̄ vel increpationē
senioris nō magnipendere. vel dissimu-
lanter de satisfactione ⁊ venia cogitare.

Quisquē ad orationem fratres
exuscitat hora solita debeat eos
commonere **Cap. xvij.**

Sunt cui religiosi cōuent⁹ cō-
monitio. v̄l sinaxeos cura com-
mittit. non passim vt libitū est.
nec pro vt nocte fuerit ei⁹ pergefact⁹. aut
oportunitas eum somni prop̄ij seu in-
somnia coartat. fratres etiam ad quoti-
dianas vigilias exuscitare p̄sumit. **S**ed
q̄uis eum cōsuetudo diurna hora soli-
ta euigilare compellat. tamē sollicite fre-
quenterq̄ stellarum cursu prestitutam
congregationis tempus explorans. ad
orationum eos inuitat officii. ne i vtro-
q̄ inueniat incaut⁹. si vel oppress⁹ som-
no statim noctis transgrediat horam.
vel eandem dormiturus atq̄ festin⁹ ad
somnia anticipet. ⁊ non tam officio spiri-
tali vel quieti omnium deseruisse. quā re-
quie sue satisfecisse credatur.

Qua vespera sabbati vsq̄ ad
vesperam diei dñice genua nō
flectantur **Cap. xvij.**

Quē nōsse debem⁹ a vespera
sabbati que lucefcit in diem do-
minicū. vsq̄ in vesperā sequen-
tem apud egyptios genua non curuari.
sed nec totis quidem quinquagesime die-
bus. nec custodiri in eis ieiuniorū regu-
lam. **Q**uāz rerū ratio suo loco in colla-
tionib⁹ seniorū cum dñs iusserit exponet.
Rūc. p̄positum est nobis causas tūmō
breui narratione p̄currere. ne statutum
modū volumen excedēs. aut fastidio le-
gentē oneret aut labore faciat.

**Explicit de canonico noctur-
narū orationum et psalmozū
modo liber secundus**

**Incipiūt capitula libri tertij
de canonico diurnarū oratio-
num et psalmozū modo**

Cap. primū

Roemium.

i **Q** apud egyptios sine ho-
rarum discretionē p̄ totā
diem cum operis adiectione et
orationibus iugiter insistat et
psalmis

ii **Q** per omnem orientē solennitas
tertie sette vel none trinis tantū
psalmis ⁊ orationibus finiat.
⁊ cur specialius istis horis hec
spiritalia sint officia deputan-
da.

iii **Q** matutina solennitas non an-
tiqua traditione statuta sit. s̄z
nostro tēpore pro causa sit adi-
uenta.

v **Q** post matutinas orationes ad
somnia reuerti non oporteat.

vi **Q** nihil sit a senioribus immu-
tatum de antiquo ordine psal-
mozū cum matutina statue-
retur solennitas.